

142000
Meie püha isa

Andrease,

Kreta saare Ülemapiiskopi

Suur patukahetsemise Kanon.

Рига, 1901 г.

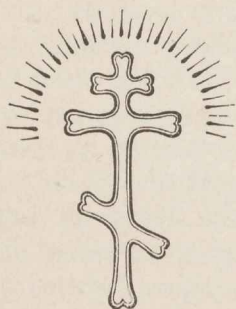
Лито- и типографія Александра Шталя, Рига, Крѣпостная ул. № 29.

Meie püha isa

Andrease,

Kreta saare Ülemapiiskopi

Suur patukahetsemise Kanon.

Рига, 1901 г.

Лито- и типографія Александра Шталя, Рига, Крѣпостная ул. № 29.

Духовною цензурою печатать дозволяется. Рига, 19 января 1901 года.

Цензоръ, свящ. Н. Лейсманъ.

Suure paastu esimese nädali

Esmaspäeval.

I. Laul.

Irmos. Üks abimees ja kaitsja ilmus mulle Lunastajaks; see on minu Jumal, ja ma tahan Teda auustada. See on mu isa Jumal, ja ma tahan Teda kõrgeks tõsta; sest Ta on väga auusaks saanud.

Geslaul. Halasta mu peale, oh Jumal, halasta mu peale! (Seda salmi laudatse iga tropari ees).

Rust pean ma hakkama oma õnnetuma elu tegude üle nutma? Mis algnist pean ma panema nüüdse nutulaulule? Aga Sina, kui se helde, anna mulle andeks minu patud.

Tule, oh õnnetu hing, oma lihaga, tunnista patud üles kõikide Looja ees, ja hoia ennast nüüd oma endise rumaluse eest, ja too Jumalale patukahetsemise pisaraid.

Ma olen üleastmises esiloodud Adama järele teinud ja näen nüüd, et ma ilma olen jäänud Jumala armu katteist, ja igavesest taewariigist ja rõõmuist, oma pattude pärast.

Oh häda mulle, mu õnnetu hing! Mikspärast oled sa ennast esiloodud Ewa sarnatseks teinud? sest sa waatsid pahaste, said raskete haawatud ja puutusid puu külge ning sõid julge meelega hädatoojat rooga.

Ihuliku Ewa asemel on wainulik Ewa mu wastu tõusnud, see lihameel, täis ihaldamist; ta näitab mulle magusat, ja kui seda maitset, tunnen ikka kibedat.

Diguse poolest sai Adam Edenist välja aetud, sest et ta, oh Lunastaja, mitte Sinu ainuist käsku ei pidanud; kui palju pean siis mina kannatama, kes alati Su eluandjad käsud ärapälgan.

Auu olgu Isale . . . Saul Kolmainule Sumalale.

Oh üleloomuline Kolmainus, keda kumardakse kui Ühtainust, võta raske patu ike minult ära, ja anna mulle kui helde, patukahetsemise pisaraid.

Nüüd ja ikka . . . Saul Sumalajünnitajale.

Oh Sumalajünnitaja, ja nende lootus ja abi, kes Sind kiites laulvad, võta raske patu ike minult ära, ja võta, kui laitmata Kuningina, mind patukahetsejat vastu.

2. Saul.

Trmos. Kuule taewas, ma kuulutan ja laulan Kristusest, kes Neitsist lihasse tuli.

Kuule taewas, ma tahan rääkida; maa pane tähele seda häält, mis Sumala ees omad patud kahetseb ja Teda kiites laulab.

Kuule mind, oh Sumal, mu Lunastaja, ja waata oma armuliku filmaga mu peale ja võta mu südameliku patukahetsemist vastu.

Ma olen pattu teinud enam kui kõik inimesed, ma üksi olen Sinu vastu pattu teinud; aga halasta Sina, Lunastaja, kui Sumal, oma looma peale.

Ma olen liha himude inetust enesesse kujutanud ja oma mõistuse iludust himude püüdmiste läbi ära rikkunud.

Sädade torm on minu ümber piirunud, oh armuline Issand; aga siruta ka mulle oma kätt wälja, nõnda kui Peetrusele.

Dma ihu riide olen ma äraroojastanud, ja, mis kaju ja näo järele loodud oli, oh Lunastaja, olen ma ärateotanud.

Dma hinge ilu olen ma lihahimude läbi ärapimestanud, ja kõik oma mõistuse foguni põrmuks teinud.

Ma olen oma esimese riide lõhki käristanud, mis Looja algmises mulle oli kudunud, ja olen selle pärast nüüd alasti maas.

Ma olen selle katkikistud riide selga pannud, mis madu kawaluise läbi mulle oli kudunud, ja häbenen ennast.

Nagu patune naene, walan ka mina filmapisaraid Sinu ees, oh helde, ole mulle armuline, oh Lunastaja, oma juure helduse pärast.

Ma waatsin ilusa puu peale ja minu meel ja mõistus
jai petetud, ja olen selle pärast nüüd alasti maas ja häbenen
ennast.

Mu selja peal on kõik himude walitsejad kündnud ja
omad waod, omad ülekohtud, mu üle pittkaks ajanud.
(Laul. r. 129,3*).

Nuu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Sind kõikide Jumalat, kes Sa üksainus kolmes Pales
oled, kiidan ma, Isa, Poega ja Püha Waimu.

Nüüd ja ikka . . . Laul Jumalasünnitajale.

Oh kõigepuhtam Jumalasünnitaja Neitsi, Sa ainus
kõigist kiidetud, palu hoolega, et meie lunastud saaksime.

3. Laul.

Arm os. Kinnita, oh Kristus minu mõtted Su käskude
kõikumata kalju peale.

Isjand laskis Isjandalt tuld maha sadada, ja põletas
nõnda ükskord Soodoma maa ära.

Ratsu, oh hing, et sa peäsed mäe peale, nagu Lot,
ja põgene ära Soari.

Põgene ära tule eest, oh hing, põgene ära põlewast
Soodomast, põgene ära Jumala ärähäwitawa tule eest.

Mina üksi olen Sinu vastu pattu teinud, ma olen
pattu teinud enam kui kõik teised; oh Kristus Lunastaja,
ära põlga mind mitte ära.

Sina oled hea karjane, otsi mind, lammast, üles, ja
ära põlga mind, äraeksinud, mitte ära.

Sina oled mu magus Jeesus, Sina oled mu Looja;
Sinu sees, oh Lunastaja, saan ma õigeks mõistetud.

Ma tunnistan Sulle, oh Lunastaja: ma olen pattu
teinud, ma olen pattu teinud Sinu vastu, aga wähenda
ja anna mulle andeks, kui helde.

---

*) Lauulu raamatus 123 laulu 3 versis tähendawad „kündjad“ Israeli
rahwa waenlasi, kes alati nende peale tungisid, ja neile palju wiletjust saatsid.
Waimulikis sõnamõttes peab siin „kündjate“ all himude kihatamisi mõistma, mis
wangistatud hinge üle walitsewad.

Uuu olgu Isale . . . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Oh Kolmainus, Sa ainus Jumal, peasta meid ära eksitustest ja kiusatustest ning hädadest.

Nüüd ja ikka . . . . . Saul Jumalasuunitajale.

Rõõmusta ennast, oh ihu, mis Jumalat enesesse vastu võttis; rõõmusta ennast, oh Issanda auujärg; rõõmusta ennast, oh meie Elu Ema.

4. Saul.

Trmos. Sinu tulemisest, oh Issand, sai prohvet kuulda ja ehmatas, et Sa Neitsist tahad sündida ja inimestele ilmuda, ja ta ütles: Ma kuulsin kõnet Sinust ja ehmatasin ära: Uuu olgu Sinu wäele, oh Issand!

Ära põlga mitte ära oma käte tööd, ära jäta mitte oma looma maha, oh õige Kohtumõistja! Oh! mina kül ükski olen pattu teinud kui inimene, ja palju enam kui iga inimene, oh Inimesearmastaja, aga süüski on Sinul, kui kõikide Issandal, meeleväld patud andeks anda.

Ots jõuab ligi, oh hing, ta jõuab ligi, aga sina ei pane tähele, ega ei walmista ennast mitte; aeg lõpeb otja, tõuse üles; Kohtumõistja on juba ukse ees! Elu aeg kaob ära kui unenägu, kui lilleke; miks pärast oleme meie tühja pärast mures?

Ärka üles, oh mu hing; mõtle oma tegude peale, mis sa oled teinud, pane neid oma silma ette ja lasse omad filmapisarad jooksta; räägi julgeste omad teud ja omad mõtted üles Kristusele, ja püüa nõnda õigeks saada.

Ei ole elus seda pattu, ega tegu, ega kurjust olemas, mis ma, oh Lunastaja, mitte poleks teinud; meelega, ja sõnaga, tahtmisega ja ettevõtmisega, mõttega ja teuga olen ma nii palju pattu teinud, kui ükski teine weel iialgi ei ole teinud.

Seepärast mõistab mind nüüd süüaluseks, seepärast mõistab mind õnnetumaks hukka mo enese südametunnistus, kelle sarnast võimu poolest midagi maailmas ei ole olemas. Oh minu Kohtumõistja, mu Lunastaja ja mu südametundja, halasta mu peale ja peasta ning lunasta mind, oma sulast.

See reedel, mis wanal ajal suur peawanem nägi, tähendab sulle, mu hing, ülesminemist tegudes, ja ka mõistuse ülendamist; tahad ja tegudes ja tundmises ning mõistmises elada, siis saa uueks.

Peawanem kannatas waesuse pärast päewa palamust ja öö külma, püüdis igapäew wara korjata, hoidis karja, nägi waewa ja tegi tööd, et kahte naest wõtta. (1. Moos. 31, 7.40).

Need kats naest tähendagu sulle tegu ja tundmist järelmõtlemisest; Lea tegu, et tal rohkest lapsi oli, Rahel tundmist, et ta palju waewa järel wõetud sai; sest ilma waewata, oh hing, ei lähe tegu ega tundmine forda.

Uuu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Ma tunnistan, oh Kolmainus Jumal, et Sa lahkumata oled Olemise poolest ja segamata Palede poolest, kellel on üksainus Kuningriik ja üksainus auujärg. Sulle laulan ma seda suurt laulu, mis ülewel kõrges kolmkord lauldasje. (Jes. 6, 1—3).

Rüüd ja ifka . . . Laul Jumalasuunitajale.

Sa sünnitad ja oled Neitsi, ning jääd ifka loomu poolest Neitsiks; See, kes Sinust sündis, uuendab looduse seadused; ja neitsilik ihu sünnitab; kui Jumal tahab, saab looduse kord ärawõidetud, sest Ta teeb, mis Ta iial tahab.

5. Laul.

Tr mo s. Hommikü wara walwan ma; oh Inimese-armastaja, ja palun: walgusta mind ja juhata mind Su käskude teeraa peale, ja õpeta mind, oh Lunastaja, Su tahtmist täitma.

Ma olen ifka õõsel oma elu elanud; sest patu õõ oli mulle pimeduseks ja paksuks uduks; aga Sina, oh Lunastaja, tee mind pääwa walguse lapsesks.

Nagu Ruben, olen mina wilets kõigekõrgema Jumala wastu kurjust ja ülekohut teinud, ja olen oma sängi ära-teotanud, nagu tema oma isa sängi ärateotas (1. Moos. 35, 22; 49, 3. 4.).

Ma tunnistan Sulle, oh Kristus Kuningas! ma olen

pattu teinud, ma olen pattu teinud nagu ükskord Joosepi wennad, kes puhtuse ja karskuse wilja äramüüsid.

Omaksed andsid õiglase hinge ära, armas sai orjaks äramüüdud, Issandat ettetähendades: aga sina, oh hing, oled iseennast täieste kurja tegudele äramüüinud.

Wõta Joosepi wiisil elada, kes õiglane ja mõistliku meelega oli, oh õnnetu ja mõistmata hing, ja ära rojasta ennast meeletuma möllamisega, ikka ülekohut tehes.

Kui Josep ükskord wangi aukus oli, oh Issand ja Walitseja, siis sündis see Sinu matmise ja ülestõusmise ettetäendamiseks; aga mina, mis seda sarnast wõin mina Sulle iial tuua.

Nuu olgu Sale . . . . . Laul Kolmainule Sumalale.

Sind, Kolmainus, auustame meie kui ainust Sumalat: Püha, Püha, Püha oled Sina Isa, Poeg ja Waim, Sa ainus Neline, Sa Ainus, keda ikka kummardakse.

Nüüd ja ikka . . . . . Laul Sumalasuunitajale.

Sinust, oh puhas mehetundmata neitsilik Oma, wõttis Sumal, igaweste aegade Looja, Enesele minu loomu, ja ühendas nõnda inimeste loomuse Iseenesega.

6. Laul.

Irmos. Kõigest omast südamest hüüdsin ma põrgu sügawusest helde Sumala poole, ja Ta wõttis mind kuulda, ja peastis mu elu hukatusest.

Puhta meelega toon ma Sulle, oh Lunastaja, omad filmapijarad ja omad ohkamised mu hinge põhjast, ja mu süda kiskendab: Oh Sumal, ma olen pattu teinud Sinu ees, puhasta mind.

Sa oled äralahkunud, oh hing, omast Issandast, nagu Latan ja Abiram, aga hüia põrgu sügawusest ja palu armu, et maa oma suud lahti tehes, sind mitte ära ei neelaks (4. Moos. 16, 33.).

Sa oled nagu õppimata wärs, oh hing, Ewraimi sarnatseks saanud; peasta oma elu, nagu kaljukits wõrgust, et sa tegude, mõistuse ja tundmise läbi ülespoole lennad (Jerem. 31, 18.).

Mosese käsi tumistagu meile, oh hing, kuidas Jumal pidalitõbise elu võib walgeks ja puhtaks teha; seepärast ära heida meelt ära, kui sa ka pidalitõbiseks oled saanud (2 Mos. 4, 6. 7.).

Auu olgu Isale . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Mina olen ainus, lahkmata Kolmainus, lahutud Palede poolest, aga Nlemise poolest olen Ma ühendud Üksainus, ütleb Isa, ja Poeg, ja Jumalik Wain.

Nüüd ja ikka . . . . Saul Jumalafünnitajale.

Sinu ihust on Jumal meile sündinud, kes meie nägu Enese peale wõtnud on; palu Teda, kui kõikide Loojat, oh Jumalafünnitaja, et meie Sinu palwete pärast õigeks mõistetud saaksime.

Rondak: Mu hing, mu hing, ärka üles, mis magad sa? Dts jõuab ligi, ja sa saad äraehmatama; ärka siis üles, et Kristus, Jumal su peale halastaks, kes kõikis paifus on ja kõik täidab.

7. Saul.

Irmos. Meie oleme pattu ja ülekohut Su ees teinud, welaSte elanud, ei ole hoidnud, ega täitnud seda, mis Sa meid oled käskinud, aga ära jäta meid mitte hoopis maha, Sa meie wanemate Jumal.

Mina olen pattu ja ülekohut teinud ja Su käsku ärapõlganud, sest ma olen pattude sees ilmale tulnud, ja olen oma muhkude juure weel uusi haawu lisanud; aga halasta Sina ise minu peale, kui helde, oh meie wanemate Jumal.

Oma südame saladust olen ma Sulle, mu Kohtumõistjale ülestunnistanud; waata mu alanduse peale, waata ka mu kurbduse peale ja pane nüüd mu kaebdust tähele, ning halasta Ise minu peale, kui helde, oh meie wanemate Jumal.

Kui Saul üksford oma isa emaeslid ära oli kaotanud, oh hing, siis leidis tema, ühes sõnumega neist, ka koge-mata kuningriigi; aga jina hoiä ennaSt, et sa mitte ise-ennaSt ära ei unusta, ja omast loojuse sarnastest himudest mitte enam lugu ei peaks kui Kristuse kuningriigist.

Tawet, Issanda ešwanem, oli wanal ajal kahfordist pattu teinud, oh mu hing: abielurikkumise läbi haawas ta ennast kui noolega, ja wägivaldse tapmise läbi lõi ta ennast kui odaga; aga sinu sees on palju raskemad tegude haigused; sest ja teed kurja meelega.

Tawet lihas üksford ülekohtu juure; sest ta ühendas abielurikkumist tapmisega; aga pea awaldas ta ka kahfordist meelearandamist; aga sina, oh hing, oled palju kurjemat teinud, ilma, et ja Jumala ees meelt oleksid parandanud.

Tawet kirjutas üksford nagu kuju ühe laulu üles, mille sees ta oma kurja patu ülestunnistas, ja nõnda hüidis: Jumal ole mulle armuline, sest Sinu, kõikide Jumala wastu üksipäinis olen ma pattu teinud; puhasta See mind mu patust.

Auu olgu Sjale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Ainus, lahkumata, üheloomuline Kolmainus, ja ainus Olemine, Walgused ja Walgus, ning kolm Püha ja üks-ainus Püha, — nõnda kiidetakse Kolmainust Jumalat. Laula ja kiida ka sina, hing, Elu ja Elusid, seda kõikide Jumalat.

Nüüd ja itka . . . . Laul Jumalasuunitajale.

Meie laulame Sind kiites, meie auustame Sind ja kummardame Su ette, oh Jumalasuunitaja, sest Sina oled Ühe sest lahkumata Kolmainust Jumalast, Kristuse ja Jumala ilmale toonud, ja oled meile, kes meie maa peal elame, taewa kojad lahti teinud.

8. Laul.

Trmos: Keda taewa sõjawäed auustawad, ja Kelle ees wärisewad Kerubid ja Serawid, Sellest laulge kõik hinged ja kõik loomad, ja kiitke ja tõstke Teda kõrgeks igaweste.

Ole mulle patusele armuline, oh Lumastaja! ärata üles mu meel, et ma ümberpööraksin; wõta wastu mind, kes ma oma meelt parandan, halasta mu peale, kes ma Sinu poole hüüan: Sinu wastu olen ma pattu teinud, peästa mind, ma olen ülekohtu teinud, heida armu minu peale.

Elias, kes ülesläks tulise wankri peal, läks heategude wankri peal, üksford otsegu üles taewasse, kõrgesse üle kõige maapealiste asjade; mõtle, mu hing, tema ülesminemist järele.

Kui Eliisa üksford, Elia pitka kuue wastu wöttis, sai ta kahfordse armu ande Issandalt; aga sinul, oh mu hing, ei ole mitte osa sellest armu andest sinu kasinujeta elu pärast.

Üksford lõi Eliisa Elia pitka kuuega Jordani jõe wett, ja see lahkus ühest ära, muißt senna ja muißt tenna; aga sinul, oh mu hing, ei ole mitte osa sellest armuandest, sinu kasinujeta elu pärast (2. Kun. 2, 14.).

Sunemi linna naene wöttis, oh hing, üksford õiglase lahkeste wastu; aga sina ei ole oma majasse ei wõerast ega teekäijat wastu wõtnud; seepärast saad ja pulma kojast nutuga wäljajaidetud.

Sa oled alati, oh õnnetu hing, Keasi kurja nõuu järele elanud; jäta tema raha ahnus ometigi wanas eas maha; põgene põrgu tule eest, omast kurjeist tegudest taganedes (2. Kun. 5, 20—27.).

Nuu olgu Isale . . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Oh algmata Isa, kaasalgmata Poeg, hea Erööstja, tõe Waim; Jumala Sõna Sünnitaja, algmata Isa Sõna, elaw ja looja Waim; Kolmainus Jumal, heida armu minu peale.

Nüüd ja ikka . . . . . Laul Jumalajünnitajale.

Otsegu punasest purpurist, oh kõigepuhtam, sai see waimulik purpuri riie — Emanueli liha, Sinu ihus koutud; seepärast auustame meie Sind, kui tõstist Jumalajünnitajat.

9. Laul.

Trinos. Seemneta sündimine on äramõistmata; mehetundmata Oma ihu wili on waba hukatuselt; sest Jumala sündimine uuendab loomust; seepärast meie kõik rahwasuguharud auustame sind õigel wiisil, kui Jumala Pruuti ja Oma.

Mõistus on haawatud, ihu on alwatud, waim on haige, meel on nõdrustud, elu on surmatud, ots on ukse ees; mis tahad ja siis teha, mu õnnetu hing, kui Kõhtumõistja sinu teud tuleb läbikatsuma?

Ma olen sinule, oh hing, ettepannud Moosese jutustamise maailma loomisest, ja siis ka kõik Wana Seaduse kirjad, mis sulle õiglastest ja õelatest rääkiwad; ja oled nende wiimaste järele teinud, oh hing, aga mitte nende esimeste järele, ja oled nõnda pattu teinud Sumala ees.

Räsuõpetus on nõrgaks läinud, ewangelium ei ole mõjunud, kõik kiri on sinust tähelepanemata jäetud; prohwetid ja iga õiglaste sõna on ilmaaegu; sinu haawad, oh hing, on suuremaks läinud, ja ei ole arsti, kes sind awitaks.

Ma tahan nüüd Uue Seaduse kirjast sulle juhatused ettetuua, oh hing, mis sind meeleparandamisele peawad saatma; ela õiglaste eluviisi järele ja pööra ennast õelate poolt ära ning lepita Kristust enesega palwete, paastmise ja puhta ning laitmata elu läbi.

Kristus on inimeseks saanud, ja kutsub rõõwliid ning hoorad meeleparandamisele; oh hing, paranda meelt; üks taewariiki on juba lahti tehtud, ja wariseerid ning abielurikkujad, kes meelt parandawad, kisuwad seda eneste poole.

Kristus on inimeseks saanud ja on liha sees minuga rääkinud ning oma tahtmist mööda, kõik seda täitnud, mis inimese loomusega ühte sünnib, peale pattu; see läbi on Ta sulle, oh hing, oma alanduse eesmärgi ja kaju näitnud.

Kristus on tarfu ära peastnud, karjatšid kofkukutsunud, hulk lapsufesi martrideks ilmutanud, wanat meest ja elatand leske auustanud; aga sina, oh hing, ei ole mitte nende sarnatseks saanud, ei oma tegude ega eluviiside poolest; aga, häda sulle, kui su peale kohut saab mõistetud.

Kui Issand nelikümmend päewa kõrbes oli paastunud, siis tuli Lemale wiimaks nälg kätte, see läbi awaldas Ta enese sees inimese loomust. Oh hing, ära kaota julgust mitte ära; kui waenlane su peale tuleb, siis saagu ta su jalge eest äraaetud, palwe ja paastmise läbi.

Nuu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Sumalale.

Auustagem Isa, ülendagem Boega, kummardagem usuga Sumaliku Waimu, seda lahkumata Kolmainust ja Olemise poolest ühtainust Sumalat, kui Walgust ja Walguseid, Glu ja Glusid, kes kõik maailma otsad elustab ja walgustab.

Nüüd ja ikka . . . . Saul Jumalasünnitajale.

Hoia oma linna, oh puhas Jumalasünnitaja; sest Sinu kaitsmise all walitseb ta usu waimus ja saab Sinult kinnitust; Sinu abil mõidab ta kõik kiufatused ära, saab wõimust üle waenlaste ja peab neid oma walitsuse all.

Püha Andreasele.

Geslaul: Oh waga isa Andreas, palu Jumalat meie eest.

Oh auustud Andreas, ja waga õnnis isa, Kreta saare karjane! Palu ikka Kristust, meie Jumalat, meie eest, kes meie sind kiites laulame, et meie, kes usuga su mälestust auustame, wihast ja kurbdusest, hukatusest ja arwamata efsitustest ärapeastetud saaksite.

Suure paastu esimese nädali

Teisipäewal.

---

1. Laul.

Trmos. Üks abimees ja kaitsja ilmus mulle Lomas-tajaks . . . .

Geslaul: Halasta mu peale, oh Jumal, halasta mu peale. (Seda salmi lauldaske iga tropari ees).

Ma olen Raini tapmisest suurema kurja teinud, ma olen meelega hinge tapjaks saanud, sest et ma liha elustasin ja hinge vastu sõda tõstsin oma kurja tegude läbi.

Ma ei ole mitte Abeli õiguse järele teinud, oh Jeesus, ma ei ole Sulle iial häid andid toonud, ei Jumalameelepäralisi tegusid, ega puhast ohwrit, ega laitmata elu.

Nagu Rain, oleme ka meie, oh õnnetu hing, maailma Loojale puhtusetu teud ja kõlbamata ohwrit ning kõlwatumat elu toonud, selle pärast oleme ka hukka mõistetud.

Nagu potisepp, oled Sina, oh Sumal, saue walmis-
tanud ja sēda elawaks teinud, ning mulle liha ja luudkon-
did, õhku ja elu andnud; aga, oh mu Looja, Lunastaja
ja Kohtumõistja, wõta mind meeleparandajat wastu.

Sinu ees, oh Lunastaja, awaldan ma omad patud,
mis ma teinud olen, ja mu hinge ja ihu haawad, mis
surnatoojad mõtted minu sees on wägivaldselt sünnitanud
(Luf. 10, 30.).

Oh mina küll pattu olen teinud, oh Lunastaja, aga ma
tean fiiski, et Sa Inimesearmastaja oled; Sa karistad arnu-
likult ja halastad palawa armastusega; Sa waatad nutja
peale ja tõttad, kui isa, ärakadunud poega Eneše juure kutsuma.

Kuu olgu Siale . . . Laul Kolmainule Sumalale.

Oh üleloomuline Kolmainus, keda kummardakse, kui
Ühtainust, wõta raske patu ike minult ära, ja anna mulle,
kui helde, patukahetsemise pisaraid.

Nüüd ja ikka . . . Laul Sumalajünnitajale.

Oh Sumalajünnitaja, ja nende lootus ja abi, kes Sind
kiites laulwad, wõta raske patu ike minult ära, ja wõta,
kui laitmata Kuningina, mind patukahetsajat wastu.

2. Laul.

Trmos. Kuule taewas, ma kuulutan ja laulan
Kristusest, kes Reitist lihasse tuli.

Ra mulle õmbles patt nahkriided pärast sēda, kui ta
minu pealt endise Sumalast koutud riide oli mahakiskunud.

Ma olen häbi riidega nagu wiigilehtedega ennast katnud
oma omawoliliste himude tunnistuseks.

Ma olen riide enese ümber pannud, mis liha-
himude ja maiuse elu weretõbest on aramääritud ja inetu-
malt äraroojastud.

Ma olen piinawate lihahimude ja maapealste kadu-
wate asjade alla ennast heitnud, ja selle pärast waewab
mind nüüd waenlane.

Waesuse asemel wõtsin ma, oh Lunastaja, omas elus
maapealset asju ja rikkust armastada, ja nüüd waewab
mind see raske ike wäga.

Ma ehitasin oma liha ebajumalat mitmekarwalise häbemata mõttete riidega, ja saan huffa mõistetud.

Ma kannan üksnes väljastpidise ilu eest hoolt, ja olen seda Jumala kaju järele ehitud telki, mis mu sees, tähelepanemata jätnud.

Ma olen esialglise näo ilu himudega finni katnud, oh Lunastaja; aga otsi ja leia teda üles, nagu üksford trahma raha (Luf. 15, 8.).

Ma olen pattu teinud, hüüan ma Su poole, nagu üksford patune naene, mina üksi olen pattu teinud Sinu ees; võta, oh Lunastaja, nagu salwi, ka minu filmapijarad vastu (Luf. 7, 37. 38.).

Ole mulle armuline, hüüan ma Su poole nagu tõlner, oh Lunastaja, ole mulle armuline; sest ei ükski, kes Adamaft on sündinud, ei ole nii palju pattu teinud Sinu ees, kui mina.

Auu olgu Isale . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Sind kõikide Jumalat, kes Sa üksainus kolmes Pales oled, kiidan ma, Isa, Poega ja Püha Waimu.

Nüüd ja ikka . . . . Saul Jumalasuunitajale.

Oh kõigepuhtam Jumalasuunitaja Neitsi, ja ainus kõigist kiidetud, palu hoolega, et meie lunastud saaksime.

3. Saul.

Irmos: Kinnita, oh Issand, mu wankuwat südant Su käskude kalju peale; sest Sina üksi oled püha ja Issand.

Sina, surma arahawitaja, oled mu elu hallikas, ja Sinu poole hüüan ma omaft südamest enne oma elu otja: ma olen pattu teinud, halasta mu peale, ja lunasta mind.

Ma olen pattu teinud, oh Issand, ma olen pattu teinud Sinu ees, ole mulle armuline; sest ep ole kedagi inimeste seas, kes pattu on teinud, kelle patud suuremad oleksid, kui minu eksamised.

Ma olen nende wõlata järele teinud, kes Noa ajal elasid, oh Lunastaja, ja seepärast olen ka pärinud nende muhtluse weeuputuse läbi.

Sa oled isateotaja Hani järele teinud, oh hing, ja ei ole mitte ligimese häbi, ärapöörnud palega, finni katnud.

Õõgene, mu hing, nagu Lot patu tule eest! Õõgene Soodoma ja Komorra eest! Õõgene iga meeletuma himu tule eest.

Halasta mu peale, oh Issand, hüüan ma Su poole, halasta mu peale, kui Sa oma Ingliseega igauhele tuled kätte maksma tema tegude järele.

Auu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Oh Minus, mitte loodud Kolmainus Jumal, Sa algmata Olemine, keda kolmes Pales kiidetakse, lunasta meid, kes meie usuga Sinu wäge kummardame.

Nüüd ja ikka . . . . Laul Jumalasuõnnitajale.

Sina, oh Jumalasuõnnitaja, oled Isast enne kõiki aegu süüdinud Poega aegas mehetundmata süünnitanud, ja jäid, oh seda aramõistmata imet! ikka neitiks ja imetad piimaga.

4. Laul.

Urmos. Sinu tulemisest, oh Issand, sai Prohwet kuulda ja ehmatas . . . .

Walwa, mu hing, ole wahwa, nii kui wanal ajal suur peawanem, et sa saaksid tegemise wäge ühes mõistusega, et sa mõiksid olla kui Jumalanägija waim, ja waimuliku nägemise läbi ligisaamata pimedusest läbitungida ja suurt rikkust leida (1. Mos. 32, 28.).

Suur peawanem süünnitas kaksteistkümmend peawanemat, ja kinnitas see läbi sulle, oh hing, waimuliku redeli, mille peal teud sind üleswiia wõiwad; lapsi on ta targaste astmete tähenduseks ette seadnud, aga astmed pidid ülesminemist ettetähendama.

Wihatud Esawi järele tehes, oled sa, oh hing, oma esiloodud iluduse esijündimise õiguse oma petjale aramüünud ja isa õnnistamisest ilma jäänud ning oled, oh õnnetu, kaks korda langenud, teu ja tundmise poolest; seepärast paranda nüüd meelt.

Esaw sai Edomiks nimetud oma kange kiimaluse pärast; sest et ta ikka korratu himu tules põles, ja himude läbi

ennast äraroojastas, sai ta Edomiks nimetud, mis tähendab patuaroojastaja hinge himude põlemist.

Sa oled Hiobist kuulnud, oh mu hing, kes tuha sees istudes õigeks sai mõistetud; aga sina ep ole mitte tema wastupidamise järele teinud, ja sul ep olnud mitte waimu kindlust kõiges ses, mis sa teada said, mis sa nägid ja mis sa tundsid, waid sa olid kannatamata.

Kes enne auujärje peal istus, istub nüüd alasti ja täis paisfid tuha sees; kes rikas lastest ja auu sees oli, jäi korraka lastest ja peawarjust ilma; sest kauni koja asemel oli temal sõnniku hunik ja pärlide asemel — paisjed.

Auu olgu Isale . . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Ma tunnistan, oh Kolmainus Jumal, et Sa lahku-mata oled Olemise poolest, ja segamata Palede poolest, kellel on üksainus kuningriik ja üksainus auujärg. Sulle laulan ma jeda suurt laulu, mis ülewel kõrges kolmford lauldas (Jes. 6, 1—3.).

Nüüd ja ikka . . . . . Laul Jumalafünnitajale.

Sa sünnitad, ja oled Neitsi, ning jääd ikka loomu poolest Neitsiks; See kes Sinust sündis, uuendab looduse seadused; ja neitsilik ihu sünnitab; kui Jumal tahab, saab looduse ford ärawõidetud; sest Ta teeb, mis Ta iial tahab.

5. L a u l.

Irmos. Hommiku wara walwan ma, oh Inimese-armastaja ja palun. . . . .

Sa kuulsid, oh hing, kuidas üksford Mooses korwifeses jõe wette laente peal otsegu toa sees kantud sai, ja nõnda sest kibedast loust ära peasis, mis Warao temale seadnud oli.

Et sina, oh õnnetu hing, kuulnud oled, kuidas ämmad üksford noori poisilapsi, waga tegude tähendajaid, ära huffasid, siis toida ennast nüüd, nii kui suur Mooses tarkuse piimaga.

Sa ei ole mitte, oh õnnetu hing, nii kui suur Mooses Egiptuse kõrget meelt mahalõõnud ja ärasurmanud; ja kuidas wiisi wõid sa nüüd, ütke, himudest eemale kõrbesse asuda meelearandamise läbi?

Suur Mooses elas kõrbes; seepärast mine, oh hing, ja võta tema elu miitside järele elada, et ka sina Sumala ilmumist kibuwitsa põõsas waimus näha saaksid.

Pea meeles, oh hing, Moosese keppi, mis merd lõi ja sügawuse wett tarretama pani, Sumaliku risti tähendusiks, kellega ka sina wõid suured teud korda saata.

Aaron tõi Sumalale puhast ja segamata tuld, aga Dwni ja Pineas töid nõnda kui sinagi oh hing, Sumalale wõerast, äraroojastud elu.

Auu olgu Isale . . . Saul Kolmainule Sumalale.

Sind, Kolmainus, auustame meie kui ainust Sumalat: Püha, Püha, Püha oled Sina Isa, Poeg ja Waim, Sa ainus Olemine, Sa Minus keda ikka kummardakse.

Rüüd ja ikka . . . Saul Sumalajünnitajale.

Sinust, oh puhast mehetundmata neitilik Ema, wõttis Sumal, igaweste aegade Looja, Enesele minu loomu, ja ühendas nõnda inimeste loomuse Iseenesega.

6. Saul.

Irmos. Kõigest omast südamest hüüdsin ma põrgu sügawusest helde Sumala poole. . . .

Minu üleastmiste laened, oh Lunastaja, pöörjid enmast, nõnda kui üksford Punases meres, tagasi, ja katksid mind häkitselt kinni, nii kui Egiptuse rahwast ja nende rüütliid.

Meeletu oli su tahtmine, oh hing, nii kui wanal ajal Israeil; sest sa pidasid rumalaste lihahimude täitmisest enam lugu, kui Sumalikust mannast.

Ranaani rahwa mõttete kaewud pidasid sa, oh hing, palju kallimaks kui seda kalju, kus see wee soon on, kellest tarkuse jõgi kui kaarik Sumalatundmise wooled väljawalab.

Sa pidasid, mu hing, sealiha ja katlad ja Egiptuse maa road kallimaks, kui taewa rooga, nõnda kui üksford mõistmata rahwas kõrbes.

Kui Mooses, Sinu sulane, keppiga wastu kalju lõi, siis tähendas ta eentujulikult Sinu elawakstegewa külje ette, kelle seest meie kõik, oh Lunastaja, elu jooki wõtame.

Pane hästi tähele ja waata vieti järele, oh hing, nii

kui Jofua, Nuni poeg, mis on see töötud maa, ja asu fenna, Sumala käskude järel elades.

Auu olgu Ifale . . . . . Laul Kolmainule Sumalale.

Mina olen ainus, lahkumata Kolmainus, lahutud Palede poolest, aga Olemise poolest olen Ma ühendud Üksainus, ütleb Ifa, ja Poeg, ja Sumalik Waim.

Rüüb ja ifka . . . . . Laul Sumalajünnitajale.

Sinu ihust on Sumal meile sündinud, kes meie nägu Enefe peale võtnud on; palu Teda kui kõikide Loojat, oh Sumalajünnitaja, et meie Sinu palwete pärast õigeks mõistetud saaksime.

Kon d a k. Mu hing, mu hing, ärka üles, mis magad ja? Ots jõuab ligi, ja sa saad ärachmatama; ärka siis üles, et Kristus, Sumal su peale halastaks, kes kõikis paikus on ja kõik täidab.

7. L a u l.

I r m o s. Meie oleme pattu ja ülekohtu Su ees teinud, velaste elanud . . . . .

Kui seaduse=laegast wantri peal wiidi ja Ifa, siis kui weiksed tee pealt kõrwale astusid, üksnes oma käega tema külge puutus, siis sai ta Sumala wiha tunda; aga fina, oh hing, hoi ennast tema julguse eest, ja auusta Sumalafartlikult Sumaliku asju (2. Sam. 6, 6. 7.).

Sa oled kuulnud Abjalomist, kuidas tema looduse wastu tõusis, ja tead tema hirmsad teud, kuidas tema oma isa Daweti sängi ärateotas; aga siiski oled fina tema liha himude ja ihalduste järele elanud. (2. Sam. 15, 1—27.).

Sa oled, oh hing, oma wabat kõrgust oma ihu võimu alla heitnud; sest sa oled teist Whitoweli — seda waenlast leidnud, ja tema nõuude järele teinud; aga Kristus Ife on neid tühjaks teinud, et fina ometigi õnsaks mõiksid saada (2. Sam. 16, 19—21.).

Imeline Salomon, kes ka tarkuse armu annet täis oli, tegi üksford kurja Sumala ees, ja taganes Lemast ära; tema sarnatseks oled fina ise, oh hing, oma äraneetud elu poolest saanud.

Omast lihamudest kihatud, oh seda häda! teotas, tarkuse armastaja ennast ära, ta sai hooranaeste armastajaks ja ärataganejaks Sumalast; tema järele oled fina, oh hing, teinud omas mõttes häbemata lihamude läbi.

Sa oled, oh hing, Keabeami sarnatsfeks saanud, kes isa nõuu tähele ei pannud, ja ka paha orja Terobeami sarnatsfeks, kes üksford oli ärataganejaks saanud; aga hoia ennast nende järel tegemast, ja hüüa Sumala poole: Ma olen pattu teinud, halasta mu peale.

Auu olgu Isale . . . . . Laul Kolmainule Sumalale.

Minus, lahkumata, üheloomuline Kolmainus ja ainus Olemine, Walgused ja Walgus, ning kolm Püha ja üksainus Püha, nõnda kiidetakse Kolmainust Sumalat. Lauula ja kiida ka fina, oh hing, Glu ja Glusid, seda kõikide Sumalat.

Nüüd ja ikka . . . . . Laul Sumalajünnitajale.

Meie laulame Sind kiites, meie auustame Sind ja kummardame Su ette, oh Sumalajünnitaja, sest Sina oled Ühe sest lahkumata Kolmainust Sumalast, Kristuse Sumala ilmale toonud, ja oled ise meile, kes meie maa peal elame, taewa kojad lahti teinud.

8. L a u l.

Trmos: Keda taewa sõjaväed auustavad . . . . .

Sina oled, oh hing, Usia järele teinud, ja oled ka tema pidalitõbe kahewõrra enesele saanud; sest sa räägid, mis ei sünni, ja teed, mis käsu vastu on; jäta maha, mis sul on, ja tõtta meelt parandama (2. Kun. 15, 5. 2. Uja r. 16, 19.).

Sa oled Ninewe rahvast kuulnud, oh hing, kes koti-riides ja tuhas Sumala ees omad patud kahetsesid; sa ei ole mitte nende järele teinud, waid oled enam kangekaelne olnud kui kõik, kes enne käsku ja pärast käsku on pattu teinud.

Sa oled kuulnud, oh hing, kui kibedaste Jeremias muda aukus Siioni linna pärast kaebas ja nuttis; võta tema nutuwäärt elu järele elada, ja sa saad õnnsaks (Jer. 38, 6).

Zoonas põgenes ära Darfisi, kui ta ette ära nägi, et Ninewe rahvas meelt wõtwad parandada; sest ta tundis, kui prohwet, Sumala heldust ära; seepärast oli temal kange hool selle pärast, et prohwetlik kuulutus ei näitaks mitte wale olemat.

Sa oled kuulnud, oh hing, kuidas Daniel aukus kiffja metsaliste juud finni pani; ja oled teada saanud, kuidas noored mehed, kes Mariaga olid, põlewa ahju tuleleegi usu läbi ärakustutafid (Tan. 6, 22; 3, 25—27.).

Wanast Seadusest olen ma fulle, oh hing, nüid kōif-
jugufid inimesi eesmärgiks ettepannud; wōta Diglaste Jumala-
meelepäraliste tegude järele elada, aga pōgene õelate patu
tegudest ära.

Auu olgu Isale . . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Oh algmata Isa, kaasalgmata Poeg, hea Trōōstja,
tōe Waim; Jumala Sōna Sünnitaja, algmata Isa Sōna,
elaw ja looja Waim; Kolmainus Jumal, heida armu
meie peale.

Nüüd ja ikka . . . . Saul Jumalafünnitajale.

Otsegu punasest purpurist, oh Kōõigepuhtam, sai see wai-
mulik purpuri riie — Emmanueli liha, Sinu ihus koutud;
seepärast auustame meie Sind, kui tōõsist Jumalafünnitajat.

9. Saul.

Trmos: Seemneta sündimine on äramõistmata.

Kristus sai kiusatud; kurrat kiusas Teda, ta näitas
kõiwide peale, et need leiwaks saakfid, ta wiis Teda kõrge
mäe peale, et Ta filmapilkmisel kōif maailma kuningriigid
näeks. Karda, oh hing, niisugust wõrgutamist, walwa ja
palu igal tunnil Jumalat (Matt. 4, 1—10).

Kristuse küünal, kõrbearmastaja turtelstufene, see hüüdja
heal kõlas kõrbes ja kuulutas meelearandamist, aga Herodes
elas käsu wastu Herodiaga. Soia ennast, minu hing, et
ja mitte õelate wõrku ei lange, waid wōta armastada
meelearandamist.

Armueelkõija elas kõrbes, ja kōif Juuda ning Samaaria
maa tõttafid tema juure, teda kuulma, ja tunnistasid omad
patud üles ning lastfid südameliku hoolega ennast ristida;
fina, oh hing, ei ole mitte nende järele teinud.

Abielu on auus, ja abielu ase on laitmata; sest Kristus
on mõlemad õnnistatud, sest liha sees elades on Ta sõõnud

ja Kaana pulmas wett wiinaks ümbermuutnud, ja nõnda oma esimise imeteu awaldanud, et sina, oh hing, ennast ümbermuuta wõtaksid.

Kristus kinnitas seda alwatud inimest nõnda, et ta oma woodi wõis kanda, ja äratas lese naese furnud poja üles, tegi sõjapealiku sulase termeks, ja, ennast Samaria naesele awalbades, tähendas Ta sulle ette, oh hing, et Jumalat peab waimus kummardama.

Issand tegi weretõbise naese termeks, kes Tema riidesse puutus, puhastas pidalitõbised nende tõbest; andis pimedatele nägemist ja tegi termeks jalutumad, kurdid, keeletumad ja wigased oma sõna läbi, et sina, oh õnnetu hing, lunastud wõiksid saada.

Kuu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Auustagem Isa, ülendagem Poega, kummardagem usuga Jumaliku Waimu, — seda lahkumata Kolmainust, ja olemise poolest Ühtainust Jumalat, kui Walgust ja Walguseid, Glu ja Glusid, kes kõik maailma otsjad elustab ja walgustab.

Nüüd ja ikka . . . Laul Jumalasünnitajale.

Soia oma linna, oh puhas Jumalasünnitaja; sest Sinu faitsemise all walitseb ta usu waimus ja saab Sinult kinnitud; Sinu abil wõidab ta kõik kiusatused ära, saab wõimust üle waenlaste ja peab neid oma walitjuse all.

P ü h a A n d r e a s e l e .

Ges laul: Oh waga isa Andreas, palu Jumalat meie eest.

Oh auustud Andreas, ja waga õnnis isa, Kreta saare karjane! palu ikka Kristust, meie Jumalat, meie eest, kes sind kiites laulame, et meie, kes ikka sinu mälestust auustame, wihasst ja kurbdusest, hufatusest ja arwamata eksitustest ära peastetud saaksime.

Suure paastu esimese nädali

Kesküädalal.

1. Laul.

Irmos: Üks abimees ja kaitsja ilmus mulle Lunastajaks. . . .

Geslaul: Halasta mu peale, oh Jumal, halasta mu peale. (Seda salmi lauldaske iga tropari ees).

Dmast noorest põlwest saadik, oh Kristus, olen ma Su käskude üle astunud, ja kõik oma eluaega liha himudes, laiskuses ja hooletuses mööda saatnud; seepärast hüüan ma Su poole, oh Lunastaja, lunasta mind, mu elu lõpulgi.

Dh Lunastaja, ära heida mind, kes Su wärawa ees maas olen, pörgu hauda, mu wanas easki, Su armust ilma jättes; waid anna mulle enne elu otša, mu patud andeks, kui Inimesearmastaja.

Dma hinge waranduse, oh Lunastaja, olen ma korratumas elus ärapillanud, seepärast olen ma tühi waga elu wiljast, aga, waimu nälga tundes, hüüan ma: Dh helde Iša, tule nobeste ja halasta mu peale.

Dma mõttete poolest olen ma inimese sarnane, kes rööwlite kätte oli sattunud; nad on nüüd mind üleüldse haawadega katnud, ma olen täis muhkusid; aga Sina Iše, oh Kristus Lunastaja, tule minu juure ja tee mind terveks.

Preester, kes mind nägi, läks minust mööda, ja Lewit, kes mind ilma abita ja alasti nägi olewat, ei pannud mind tähele; aga Sina, oh Iesus, kes Sa Mariast oled ilmunud kui walgus, tule minu juure ja halasta mu peale.

Wagale Mariale.

Geslaul: Dh waga ema Maria, palu Jumalat meie eest. Kingi mulle oma walgustajat armu, mis Jumala eest-

mure sulle ülewelt on maha saatnud, et ma himude pimedusest wõiksin ärapägeneda, ja, südameliku hoolega, minu elu kaunist tegudest, oh Maria, kiites laulda.

Auu olgu Isale . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Oh üleloomuline Kolmainus, keda kummardasse kui Ühtainust, wõta raske patu ike minult ära, ja anna mulle, kui helde, patukahetsemise pisaraid.

Nüüd ja ikka . . . . Laul Jumalasünnitajale.

Oh Jumalasünnitaja, sa nende lootus ja abi, kes Sind kiites laulwad, wõta raske patu ike minult ära, ja wõta, kui laitmata Kuningina, mind patukahetsejat vastu.

2. L a u l.

U r m o s. Kuule taewas, ma kuulutan ja laulan Kristusest, kes Neitsist lihasse tuli.

Ma langesin, nii kui Dawet, taltfimata himu läbi ja olen ennaft äraroojastanud; aga pese ka mind, oh Lunastaja, nutuweega puhtaks.

Mul ei ole filmapiisaraid, ega meeleparandamist, ega patukahetsemist; Sina Ise, oh Lunastaja, kui Jumal, anna mulle kõiki seda.

Ma olen oma esiloodud iluduse ja auusa kaju ära kaotanud, ja olen nüüd alasti maas, ja tunnen häbi.

Ära pane oma uft sel ajal mitte kinni minu eest, oh Issand, Issand, waid tee seda mulle lahti, kes ma meelt Su ees parandan.

Pane mu hinge ohkamised tähele, ja wõta mu filmapijarad vastu, oh Lunastaja, ja lunasta mind.

Oh Inimesearmastaja, kes Sa tahad, et kõik peawad õnneks saama, kutsu mind ja wõta mind vastu, oh Helde, kes ma oma meelt parandan.

Auu olgu Isale . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Sind kõikide Jumalat, kes Sa Üksainus kolmes Pales oled, kiidan ma, Isa, Poega ja Püha Waimu.

Nüüd ja ikka . . . . Laul Jumalasünnitajale.

Oh kõigepuhtam Jumalasünnitaja Neitsi, sa ainus kõigest kiidetud, palu hoolega, et meie lunastud saakfime.

Irmos. Waatke, waatke, Mina olen feesamma Sumal, kes ennemuiste kõrbes oma rahwale mannat maha saatis, ja wett kaljust wälja walas, üksnes oma kää ja wäe läbi.

Waatke, waatke, Mina olen Sumal! Kuule, mu hing, Issandat, kes hüüab, ja jäta maha oma endist pattu ja kardda Teda kui Rättemaksjat ja kui Kohtumõistjat ja Sumalat.

Kelle sarnatseks oled fina saanud, oh wäga patune hing, üksnes Raini ja Lemeki sarnatseks, sest sa oled oma ihu kurja tegudega kui kiwidega wiskanud, ja oma mõistuse mõistmata himude läbi surnuks lõõnud.

Kõikist inimestest mööda minnes, kes enne käsku elasid, oh hing, ei ole sa mitte Seti sarnatseks, ei ka Genofi, ega Genofi sarnatseks saanud, kes Sumalast sai teise ilma ära wõetud, ei ka Noa sarnatseks; waid sa oled kehwa Dagleste elu tegude poolest.

Sina üksi oled oma Sumala wiha sügawused lahti teinud, mu hing, ja oled, nagu maad, kõik liha, ja teud, ja elu ärauputanud, ja lunastawast laewast wälja jäänud.

Wagale Mariale.

Geslaul: Oh waga ema Maria, palu Sumalat meie eest.

Täie südameliku hoolega ja armastusega tõttasid sa Kristuse juure ja jätsid oma endist patu teed maha, ning elasid läbikäimata kõrbedes ja täitsid puhta meelega Tema Sumalikud käsud.

Nuu olgu Issale . . . . . Poul Kolmainule Sumalale.

Oh algmata, mitte loodud Kolmainus Sumal, Sa lah-kumata Minus, wõta mind meelearandajat wastu, peasta mind, kes ma pattu olen teinud; ma olen Sinu loom, ära põlga mind ära, waid halasta mu peale, ning peasta mind nuhtluse tulest.

Rüüd ja ikka . . . . . Poul Sumalasuunitajale.

Oh kõigepuhtam Walitseja, Sumalasuunitaja, sa nende lootus, kes Sinu juure tõttawad, ja nende warjupaik, keda tormist tagaetaakse, tee oma armulist Loojat ja Poega, ka minu wastu armuliseks oma palwete läbi.

3. Laul.

Irmos. Kinnita, oh Issand, mu wankuwat südant Su käskude kalju peale; sest Sina üksi oled püha ja Issand.

Semi õnnistust ei ole ka mitte pärinud, oh õnnetu hing, ja ei ole ka mitte nagu Javet ruumilist osa saanud patude andeksandmise maal.

Õigene ära patust, nagu Harani maalt, mu hing, ja mine senna maale, kust igawene huffaminemata elu wäljajoolab, mis Abraham on pärinud.

Sa oled kuulnud, mu hing, kuidas wanal ajal Abraham oma isamaa maha jättis, ja kui wõeras elas; wõta ka sina tema kindla nõuu järele teha.

Kui peawanam Abraham Mamre tamme all Ingliseid kui wõeraid oli wastu wõtnud, päris tema wana ea sees tõustust kui saaki.

Sa oled kuulnud, mu õnnetu hing, kuidas Izaak uueks põletamise ohwriks Issandale waimulikult toodud sai; wõta tema kindla nõuu järele teha.

Sa oled kuulnud, mu hing, et Issmael, kui ümmardaja poeg, wälja aetud sai; walwa ja hoiu enmast, et ka sinuga selle sarnast ei sünniks su himulise elu pärast.

Wagale Mariale.

Oh waga ema Maria, palu Jumalat meie eest.

Patu torm ja kanged laened tõuswad, oh ema, minu peale, aga sina ise peasta nüüd mind, ja wii mind Jumaliku meelesparandamise sadamasse.

Oh waga ema Maria, palu Jumalat meie eest.

Wii ka nüüd, oh waga ema, mu alandliku palumist helde Jumalafünnitaja ette, ja tee mulle lahti ukse, mis Jumala juure wiivad.

Nuu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Oh Minus, mitte loodud Kolmainus Jumal, Sa algmata Olemine, keda kolmes Pales kiidetakse, lunasta meid, kes meie usuga Sinu wäge kummardame.

Nüüd ja ikka . . . Laul Jumalafünnitajale.

Sina, oh Jumalafünnitaja, oled Ilast enne kõiki aegu

sündinud Poega aegas mehetundmata sünnitanud, ja jäid, oh seda äramõistmata imet! ikka neitsiks ja imetad piimaga.

4. L a u l.

Irmos. Sinu tulemisest, oh Issand, sai Prohmet kuulda, ja ehmatas. . . .

Oma ihu olen ma äraroojastanud, oma waimu ära-teotanud, ma olen kõik täis paisesid, aga Sina, oh Kristus, kui arst, tee mõlemad mu meelearandamise läbi terweks, pese, puhasta ja tee, mu Lunastaja, neid walgemaks kui lumi.

Oma ihu ja oma werd töid Sa ohwriks kõikide eest, oh Sõna, kui Sa ennast risti lüüa lastsid: oma ihu, et mind uueste luua, oma werd, et mind puhtaks pesta, ja heitsid hinge, oh Kristus, et mind oma Isa juure tuua.

Kesk maa peal oled Sina lunastust walmistanud, oh Armuline, et meie lunastud saaksime; Sa lastsid Ennast waba tahtmist mööda risti lüüa; kinni pantud Eden sai lahti tehtud; need, kes ülewel ja kes all on, loodus ja kõik äralunastud rahwad kummardawad Sind.

Sagu mulle weri Sinu küljest pesemiseks, ja wesi, mis sealt wälja jooksis, äralepitamise joogiks, et ma mõlemate läbi puhastud saaksin, sest ma pruugin kui salwi ja jooki, oh Sõna, Sinu elawakstegewad sõnad.

Püha Rogudusele on Su eluandja külg karikaks saanud, kellest meile kaheldordne hallikas on wäljawoolanud: patude andeksandmise ja tõe tundmise hallikas, ühtlasi Wana ja Uue Seaduse kujuk, oh Lunastaja.

Ma olen pulmakojast wälja jäetud, ma olen ka pulmast ning ka õhtu söömaajast ilma jäetud; lamp on ära-kustunud, sest õli puudub temas; pulmakoja uks sai lukku pandud, kui ma magasin; õhtu sööma aeg sai lõpetud; aga mina olen kärsit ja jalust kinni seutud ja wälja heidetud.

Auu olgu Isale . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Ma tunnistan, oh Kolmainus Jumal, et Sa lahku-mata oled Olemise poolest, ja segamata Palede poolest, kellel on üksainus kuningriik ja üksainus auujärg. Sulle laulan ma seda suurt laulu, mis ülewel kõrges kolmford lauldakse.

Nüüd ja ikka . . . . Laul Jumalajünnitajale.

Sa sünnitad, ja oled Neitsi, ning jääd ikka loomu poolest Neitsiks; See, kes Sinust sündis, uuendab looduse seadused; ja neitsilik ihu sünnitab; kui Jumal tahab, saab looduse ford ärawõidetud; sest Ta teeb, mis Ta iial tahab.

5. Laul.

Irmos. Hommiku wara walwan ma, oh Inimese-armastaja ja palun. . . .

Oma kõwa südamet poolest olen ma kangekaelse Warao sarnane, oh Issand; hinge ja ihu poolest olen ma Jannes ja Jambres. Mu mõistus on sügawuse süsse wajunud; aga aita Sina mind.

Oma mõistuse olen ma, wilets, ära roojastanud, pese mind puhtaks, oh Issand, mu filmaweega, ma palun Sind, ja tee mu ihu riie walgeks kui lumi.

Kui ma omad teud hakkam järele waatama, oh Lunastaja, siis näen, et, enam pattu olen teinud, kui kõik muud inimesed, sest ma olen pattu teinud meelega, aga mitte teadmata.

Halasta, halasta, oh Issand, oma looma peale; ma olen pattu teinud, anna mulle andeks, sest Sina üksi oled loomu poolest puhas ja peale Sind ei ole üksi ilma patuta.

Minu pärast oled Sina, kes Sa Jumal oled, mu nägu Gnese peale wõtnud, imetegusid teinud, pidalitõbisid terweks teinud, alwatuid kinnitanud, weretõbise naese weretõbe ära lõpetanud, kui ta Sinu kuue palistusesse, oh Lunastaja, puutus.

Wagale Mariale.

Oh waga ema Maria, palu Jumalat meie eest.

Sa läksid üle Jordani jõe ja leidsid ilma waewata rahu, kui Sa liha himude rõõmid olid maha jätnud; peasta meist ka meid oma palwete läbi, oh waga ema.

Nuu olgu Isale . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Sind, Kolmainus, auustame meie, kui ainust Jumalat: Püha, Püha, Püha oled Sina Isa, Poeg ja Waim, Sa üksainus Olemine, Sa Ainus, keda ikka kumardakse.

Nüüd ja ikka . . . . . Paul Sumalajünnitajale.

Sinust oh puhas mehetundmata neitsilik Oma, wöttis Sumal, igaweste aegade Looja, Enefese minu loomu, ja ühendas nõnda inimeste loomuse Neenefega.

6. Paul.

Trmos. Kõigest omast südamest hüüdsin ma põrgu sügawusest helde Sumala poole. . . . .

Tõuse üles ja võida ära sõdides omad lihalikud himud, nii kui Josua Amaleki rahwast; võida ka ikka ära omad petlikud mõtted, need Kibeonitid.

Mine ruttu möödaminewa aja jöest läbi, nagu üksford seaduse laegas, ja saa töötud maa pärijaks, oh hing; Sumal käsib seda!

Nii sama kui Sa Peetrust, kes appi hüidis, ärapeastsid, ära wiivi, oh Lunastaja, ka mind peastma tulemast; aita mind lahti kiskja elaja küisist, oma kätt mu poole wälja sirutades, ja wii mind wälja patu sügawusest.

Ma tean, et Sina Island, Island Kristus waikne warjupaik ja sadam oled; ära wiivi siis mind ärapeastma tulemast patu ja meeleärabeitmise suurest sügawusest.

Uuu olgu Isale . . . . . Paul Kolmainule Sumalale.

Mina olen Minus, lahtumata Kolmainus, lahutud Palede poolest, aga Nlemise poolest olen Ma ühendud Üksainus, ütleb Isa, ja Poeg, ja Sumalik Waim.

Nüüd ja ikka . . . . . Paul Sumalajünnitajale.

Sinu ihust on Sumal meile sündinud, kes meie nägu Enefe peale wõtnud on; palu Teda kui kõikide Loojat, oh Sumalajünnitaja, et meie sinu palwete pärast õigeks mõistetud saaksime.

Rondak: Mu hing, mu hing, ärka üles, mis magad sa? Dts jõuab ligi, ja sa saad ärachmatama; ärka siis üles, et Kristus, Sumal su peale halastaks, kes kõikis paikus on ja kõik täidab.

7. Paul.

Trmos. Meie oleme pattu ja ülekohut Su ees teinud. . . . .

Sa kogusid meelega endale, oh hing Manasse ülekoh-
tused teud; sest sa seadsid enesele himudest inetumad eba-
jumalad ja tegid palju tegusid, mis Jumalat vihastavad,
aga võta ka palava südamega tema meelearandamise järele
teha, ja kahetse omad patud härda meelega.

Sa oled oma kurja tegudega Abahi järele teinud, mu
hing; häda sulle! sa oled ihu roojuste eluasemeks ja patu
himude inetumaks astiks saanud. Aga ohka oma hinge
sügavusest ja räägi Jumalale omad patud üles.

Taewas on sinu eest kinni pandud, oh hing, ja Juma-
last on nälg sulle nuhtluseks saadetud; sest et sa, nagu
ükskord Abah, sõnakuulmata olid Elia, Tisbemehe vastu;
aga tee, fina nõnda kui Sarepta linna leisknaene, ja toida
prohweti hinge.

Ükskord huffas Elias Abahi noomimiseks kakskord
wiiskümmend Tjebeli häbemata prohweti ära; aga fina
hoia, et sa nende mõlemate tegude järele ei tee, oh hing,
ja ole kindel.

Auu olgu Tjale . . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Ainus, lahkumata, üheloosuline Kolmainus ja ainus
Olemine, Walgused ja Walgus, kolm Püha ja üks-
ainus Püha, — nõnda kiidetakse Kolmainust Jumalat.
Laula ja kiida ka fina, oh hing, Elu ja Elusid, seda kõikide
Jumalat.

Rüüd ja ikka . . . . . Laul Jumalasünnitajale.

Meie laulame Sind kiites, meie auustame Sind, meie
kummardame Su ette, oh Jumalasünnitaja, sest Sina oled Ühe
sest lahkumata Kolmainust Jumalast, Kristuse Jumala ilmale
toonud, ja oled meile, kes maa peal oleme, taewa kojad lahti
teinud.

8. Laul.

Trmos. Keda taewa sõjawäed auustavad . . . .

Oh õige Kohtumõistja ja Lunastaja, halasta mu peale
ja peasta mind ära sest tulest ja nuhtlusest, mis ma, kohtu-
päewal, õiguse järele pean kannatama; anna mulle patud
andeks, enne minu elu otsa, hea tegude ja meelearandamise
läbi.

Nagu rööwel hüian ma Sinu poole: Mõttele mu peale; nagu Peetrus, nutan ma fibedaste; nagu tõlner, palun ma: anna mulle andeks, oh Lunastaja; nagu patune naene, nutan ma; võta mu fibedat nuttu vastu, nagu Sa seda Kananea maa naese käest vastuvõtnud oled.

Paranda, oh Lunastaja, mu waese hinge mädanemist, Sa ainus arst; pane mulle plaastrit, ja õli ning wiina peale, see on: anna mulle meeelparanduse tegusid, ja patukahetsemist ning filmapiaraid.

Nagu Kananea maa naene hüian ka mina Taweti Poja poole: „Halasta minu peale!“ Ma puutun nagu weretõbine naene Su kuue palistusesse; ma nutan nii kui Marta ja Maria Saatsaruse üle.

Auu olgu Isale . . . . . Paul Kolmainule Jumalale.

Oh algmata Isa, kaasalgmata Poeg, hea Trööstija, tõe Waim; Jumala Sõna Sünnitaja, algmata Isa Sõna, elaw ja looja Waim; Kolmainus Jumal, heida armu minu peale!

Nüüd ja ikka . . . . . Paul Jumalajünnitajale.

Otsegu punasest purpurist, oh kõigepuhtam, sai see waimulik purpur riie — Emmanueli liha, Sinu ihus foutud; seepärast auustame meie Sind, tõeste kui tõsist Jumalajünnitajat.

9. Paul.

Irmos. Seemneta sündimine on äramõistmata. . .

Saigeid terweks tehes, kuulutas Kristus, see Sõna, armuõpetust waestele, parandas wigaseid, sõi ühes tõlneritega, kõneles patustega, saatis Jairuse tütre hinge, mis juba ihust wälja oli läinud, jälle tagasi, oma kae puutumise läbi.

Tõlner sai peastetud, patune naene hakkas puhtaste elama, ja uhke wariseer sai hukka mõistetud; sest esimene hüidis: „Ole mulle armuline“, — teine: „halasta mu peale“, aga wiimne kiitis iseemast ja rääkis: „Oh Jumal, ma tänan Sind“, ja teised jõledad kõned.

Sakfeus oli tõlner, aga sai siiski õnaks, ja wariseer

Simon effis omas mõttes, aga patune naene sai täiesti omad patud andeks Selle käest, kellel meelewald on patud andeks anda; piia ka fina, oh hing, selle naese kombel teha.

Sa ei ole mitte, oh õnnetu hing, selle patuse naese järele teinud, kes alabastri-riista kalli salwiga wõttis ja filmapijaraid wallades Issanda jalgu wõidis, ja oma juuks-tega neid kuiwatas, mil ajal Issand tema enne tehtud patude wõlakirja katti käristas.

Sa tead, mu hing, kuidas need linnad, kus Kristus armuõpetust kuulutas, äraneetud said. Karda seda näitust, ja ära saa mitte niisuguseks kui nemad; sest Issand nimetas neid Soodoma rahwa sarnatseks ja mõistis hukka alla põrgu-
hauda.

Ära saa, mu hing, meeleärakeitmise läbi mitte pahemaks kui Kananea naene, kellest ja kuulnud oled, et tema usu pärast tema tütar, Sumala sõna läbi, terweks sai. Süüa ka fina, nõnda kui tema, süüdame põhjast Kristuse poole: Oh Laweti Poeg, lunasta ka mind.

Auu olgu Isale . . . . . Laul Kolmainule Sumalale.

Auustagem Isa, ülendagem Poega, kummaridagem usuga Sumaliku Waimu, seda lahkumata Kolmainust ja Olemise poolest ühtainust Sumalat, kui Walgust ja Walgusid, Glu ja Glufid, kes kõik maailma otsad elustab ja walgustab.

Rüüd ja ifka . . . . . Laul Sumalasünnitajale.

Soia oma linna, oh puhas Sumalasünnitaja; sest Sinu kaitsmise all walitseb ta usu waimus ja Sinult saab ta kinnitust; Sinu abil wõidab ta kõik kiusatused ära, saab wõitu üle waenlaste ja peab neid oma walitsuse all.

Püha Andreasele.

Oh waga isa Andreas, palu Sumalat meie eest.

Oh auustud Andreas, sa wäga õnnis isa, Kreta saare karjane! ära jäta mitte maha Kristust, meie Sumalat, meie eest palumast, kes sind kiites laulame, et meie, kes usuga ju mälestust auustame, wihast ja hädast, ja arwamata effistustest ärapeastetud saaksime.

Suure paastu esimese nädali

Neljaspäeval.

1. Laul.

Trmos. Üks abimees ja kaitsja ilmus mulle Lunastajaks. . . .

Geslaul: Halasta mu peale, oh Jumal, halasta mu peale. (Seda jalmi lauldaske iga tropari ees).

Oh Jumala Tall, kes Sa kõikide patud Enda peale võtad, võta ka minult raske patu ife ära, ja anna mulle, kui Helde, patu kahetsemise pisaraid.

Sinu jalge ette, oh Jeesus, langen ma maha; ma olen pattu teinud Sinu ees, ole mulle armuline; võta mu raske patu ife minult ära, ja anna mulle, kui armuline, patukahetsemise pisaraid.

Ära mine minuga mitte kohtusse, mu tegusid järele arvates, mu sõnu läbi katsudes, mu ihaldusi hukka mõistes, vaid unusta oma halastuse pärast mu kurjad teud ära, ja lunasta mind, oh Kõigevägewam.

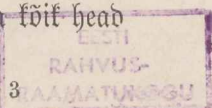
Nüüd on patukahetsemise aeg; ma tulen Sinu ette, oh minu Looja, võta raske patu ife minult ära, ja anna mulle, kui helde, patu kahetsemise pisaraid.

Oma hinge waranduse olen ma patuses elus äraraiskanud, mul ei ole Jumalakartliku elu tegusid, ja, et ma nüüd nälga tunnen, hüüan ma: Oh armuandja Issand, lunasta mind.

Wagale Mariale.

Geslaul: Oh waga ema Maria, palu Jumalat meie eest.

Sa oled Kristuse Jumaliku käskude alla enmast heitnud, ja Tema juure läinud ja lihaliku rõõmude taltfimata ihaldused maha jätnud, ning oled täie wagadusega kõik head teud, nii kui ühe ainja ärateinud.

Auu olgu Isale . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Oh üleloomuline Kolmainus, keda kummardakse kui Ühtainust; võta raske patu ike minult ära, ja anna mulle, kui Selde, patukahetsemise pisaraid.

Nüüd ja ikka . . . Saul Jumalafünnitajale.

Oh Jumalafünnitaja, ja nende lootus ja abi, kes Sind kiites laulwad, võta raske patu ike minult ära, ja võta, kui laitmata Kuningina, mind patukahetsejat vastu.

2. Saul.

S rmos: Waatke, vaatke, Mina olen seesamma Jumal.

Ma olen ühe mehe äratapnud enesele haawaks ja ühe noore mehe enesele muhuks, hüüdis, nagu räägitakse, Lemekleimates; aga fina, mu hing, ei wäriße, kes ja oma liha ära oled roojastanud ja oma mõistuse ärateotanud (1. Moſ. 4, 23.).

Ühe torni tahtsid ja, oh hing, ülesehitada, ja ühe kindluse üles seadida oma liha himudega; aga Looja tegi tühjaks sinu ettevõtmised ja kiskus maha sinu ehitused.

Oh kui wäga olen mina wanaaegse tapja Lemeki sarnatseks saanud; sest ma olen hinge kui mehe ja mõistuse kui noore mehe äratapnud, ja olen, nii kui Rain see tapja, oma ihu, kui wenna äratapnud liha himudega.

Isand laskis ükſtord Isjanda käest tuld maha sadada, et Soodoma rahwa wiha äratawat wõlust ära põletada: aga fina, oh hing, oled põrgu tuld põlema süütanud, kelle sees ja saad põlema (1. Moſ. 19, 24.).

Ma olen täis haawu, ma olen täis muhkusid! Waata, fiin on waenlaste nooled, mis mu hingest ja mu ihust on läbitunginud! Waata, fiin need haawad, need muhud ja need paisjed tunnistawad waljuste neist hoopidest, mis mu wabatahtlikud himud löönud on.

Wagale Mariale.

Kui ja wõluse sügawuses olid uppumas, fiis tõstsid ja, oh Maria, omad käed üles armulise Jumala poole, ja Jumal, kes su patust ümberpöörmist ikka tahtis, sirutas, kui Inimesearmastaja, sulle oma Jumaliku kätt wälja, nagu Peetrusele (Matt. 14, 31.).

Auu olgu Isale . . . Paul Kolmainule Jumalale.

Dh algmata, mitte loodud Kolmainus Jumal, Sa lah-
kumata Minus, võta mind meelearandajat vastu, lunasta
mind, kes ma pattu olen teinud; ma olen Sinu loom, ära
põlga mind ära, vaid halasta mu peale ja peasta mind
nihtluse tulest.

Nüüd ja ikka . . . . Paul Jumalasuunitajale.

Dh kõigepuhtam Valitseja, Jumalasuunitaja, Sa nende
lootus, kes Sinu juure tõttavad, ja nende varjupaik, keda
tormist taga aetakse, tee oma armulist Loojat ja Poega ka
minu vastu armuliseks oma palwete läbi.

3. Paul.

Trmos. Kinnita, oh Issand, mu wankumat südant
Su käskude kalju peale; sest Sina üffi oled püha ja Issand.

Sa oled, oh hing, wanaaegse Egiptuse maa naese Ha-
gari sarnatseks saanud, sest sa oled oma himude orjaks
saanud ja uut Ismaeli kõrki julgust sünnitanud.

Sa tead, mu hing, sest redelist, mis Jakobile näideti,
mis maa pealt taewani ulatas; mikspärast ei walitsend sa
mitte enesele kindlat ülesminemist!

Wõta elada Jumalafartlikku elu, Jumala Preestri ja
iseäralise Kuninga eluwiisi järele, kes Kristuse eeskujuks oli,
Zema elu eeskujuks inimeste seas (1. Moſ. 14, 18.
Ebr. r. 7, 1—3).

Pööra ümber ja nuta kibedaste, oh õnnetu hing, enne
kui elu pidu lõppend saab, ja enne kui Issand pulma koja
ukse lukku paneb.

Ära saa mitte soola sambaks, oh hing, tagasi waadates;
hirmutagu sind Soodoma rahwa lugu; katsu, et sa peased
jenna üles Soari.

Ära põlga mitte nende palweid ära, kes Sind, oh
Issand, lauldes kiitwad; vaid halasta, kui Inimesearmas-
taja, ja anna patud andeks neile, kes usuga Sind paluwad.

Auu olgu Isale . . . . Paul Kolmainule Jumalale.

Dh ainus, mitte loodud Kolmainus Jumal, Sa alg-
mata Olemine, keda kolmes Pales kiidetakse, lunasta meid,
kes meie usuga Su wäge kummardame.

Nüüd ja ikka . . . . Laul Jumalafünnitajale.

Sina, oh Jumalafünnitaja, oled Ilast enne kõiki aegu süündinud Poega mehetundmata sünnitanud, ja jäid, oh ärämõistmata imet! ikka Neitsiks, ja imetad piimaga.

4. Laul.

Irmos. Sinu tulemisest, oh Issand, sai prohvet kuulda ja ehmatas. . . .

Mu elupäewad on lühikesed ja täis wiletsust ja häda, aga wõta mind wastu, kes ma nüüd meelt parandan, ja kutsu mind tõe tundmisele; ära lasse mind waenlase saagiks ega roaks saada; oh Lunastaja, halasta Sina ise minu peale.

Üks rikas ja õiglane inimene, kes kuningliku auuga, krooniga ja purpuri riietega ehitud oli, kellel palju rikkust ja suured karjad olid, kaotas ära korraga rikkuse, ja auu, ja kuningriigi walitjuse, ja sai waeseks.

Ta oli enam kui kõik teised õige ja ilmalaitmata, ja ei wõinud siiski petja kiustaja kawala nõuude ja wõrkude eest ärapõgeneda; aga mis wõtad sina, patuarmastaja wilets hing, siis teha, kui sulle mõni kogemata lugu kätte tuleb.

Ma olen nüüd kõrk omas kõnedes, ma olen ka julge omas südames, mõtlemata ja ilmaaegu; ära mõista mind mitte hukka ühes wariseeriga, waid anna mulle tõlneri alandust, ja arma mind tema seltsi, oh ainus helde ja õige Kohtumõistja.

Ma olen pattu teinud, sest ma olen oma ihu asti ärateotanud, ma tunnen seda, oh Helde; aga wõta mind wastu, kes nüüd meelt parandan, ja kutsu mind tõe tundmisele; ära lasse mind waenlase saagiks ega roaks saada; oh Lunastaja, halasta Sina ise minu peale.

Ma olen ise enese ebajumalaks saanud, sest ma olen hinude läbi oma hinge ärarikkunud, oh Helde; aga wõta mind wastu, kes nüüd meelt parandan, ja kutsu mind tõe tundmisele; ära lasse mind mitte waenlase saagiks ega roaks saada; oh Lunastaja, halasta Sina ise minu peale.

Ma ei ole mitte Sinu healt tähele pannud, ma olen Su käsu kirja ärapõlganud, oh Käsuandja; aga wõta mind

wastu, kes nüid meelt parandan, ja kutsu mind tõe tund-
misele; ära lase mind mitte waenlase saagiks ega roaks
saada; oh Lunastaja, halasta Sina ise minu peale.

Wagale Mariale.

Sa elafid, oh waga Maria, ihu sees ilmihuta Wai-
mude elu wiisi järele, ja said tõeste suurt armuandi Zuma-
lalt; ja palud nende eest, kes usuga sind auustamad; seepärast
palume sind, peasta meid kõigist kiusatustest, oma palwete
läbi.

Sa wajuksid kül suurte õeluste sügawusesse, aga sa ei
jäänud mitte senna sisse, waid läksid parema mõtte juhatusel
tegude läbi üles awalikult täieliku wagaduse kõrguseni, ning
panid, oh Maria, Inglise loomu üle wäga imestlema.

Nuu olgu Isale . . . . . Saul Kolmainule Zumalale.

Ma tunnistan, et Sa lahkumata oled Nemiise poolest
ja segamata Palede poolest, oh Kolmainus Zumal, kellel
on üksainus kuningriik ja üksainus auujärg: Sulle laulan
ma seda suurt laulu, mis ülewel kõrges kolmford lauldakse
(Jes. 6, 1—3.).

Nüüd ja ikka . . . . . Saul Zumalafünnitajale.

Sa sünnitad ja oled Neitsi, ning jääd loomu poolest
ikka Neitsiks; See, kes Sinust sündis, uuendab looduse
seadused; ja neitsilik ihu sünnitab; kui Zumal tahab, saab
looduse furd ärawõidetud, sest Ta teeb, mis Ta iial tahab.

5. Saul.

Irmos. Homniku wara walwan ma . . . . .

Wõta selle naese järel teha, oh hing, kes kummarkülle
käis; tule ja lange Jeesuse jalge ette maha, et Ta sind
parandaks, ja et sa Issanda teede peal otse wõiksid käia.

Et Sa kül sügaw kaew oled, oh Issand, lase mulle
Sinu kõigepuhtamatest soontest weewood wäljajooksta, et ma
nagu Samaria naene, kui sest weest joonud olen, enam ei
jämutaks; sest Sina walad wälja elu wee jõed.

Olgu mu filmapisarad mulle Siloa tiigiks, oh Issand
ja Walitseja, et ka mina oma hinge filmad wõiksin pesta
ja waimus Sind igawest Walguist näha.

W a g a l e M a r i a l e.

Puhta armastusega, oh kõigeõnsam, ihaldasid Sa elu-
puud kummardada, ja Su ihaldus sai täidetud. Tee ka
mind nüüd kõlblikuks taewaliku auu kätte saada.

Auu olgu Siale . . . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Sind, Kolmainus, auustame meie kui ainust Jumalat:
Püha, Püha, Püha oled Sina Isa Poeg, ja Waim, Sa
ainus Olemine, Sa ainus, keda ikka kummardakse.

Nüüd ja ikka . . . . . Saul Jumalasuunitajale.

Sinust, oh puhas mehetundmata neitsilik Oma, wöttis
Jumal, igaweste aegade Looja, Enelele, minu loomu, ja ühen-
das nõnda inimeste loomuse Iseneusega.

6. L a u l.

U r m o s. Kõigest omaist südamest hüüdsin ma põrgu
sügawusest . . . . .

Ma olen, oh Lunastaja, see kuninglik trahma raha,
mis Sul wanal ajal arakadus; aga küinla, oma Selkäija wal-
gusel, oh Sõna, otsti ja leia üles oma kaju (Luuk. 15, 8.).

Lõuse üles ja sõdi lihahimude wastu, nii kui Jofua
Amaleki rahwa wastu, ja wõida ikka ära ka omad petlikud
mõtted, need Kibeonlased.

W a g a l e M a r i a l e.

Et hinude tuld arakustutada, mis su südames põles,
oled ja, oh Maria, alati filmapisaraid walanud. Anna neid
rohkestest ka mulle, oma sulasele.

Oma täiest waga elu läbi oled ja, oh ema, maa peal
taewaliku puhtust kätte saanud, palu seepärast Jumalat, et
need, kes sind kiites laulwad, lihahimudest arapeastetud
saaksid.

Auu olgu Siale . . . . . Saul Kolmainule Jumalale.

Minna olen ainus, lahkumata Kolmainus, lahutud
Pälede poolest, aga Olemise poolest olen Ma ühendud Üks-
ainus, ütleb Isa ja Poeg ja Jumalik Waim.

Nüüd ja ikka . . . . . Saul Jumalasuunitajale.

Sinu ihust on Jumal meile sündinud, kes meie nägu

Enese peale võtnud on; palu Teda, kui kõikide Loojat, oh Jumalafünnitaja, et meie Sinu palwete pärast õigeks mõistetud saaksime.

Kondak: Mu hing, mu hing, ärka üles, mis magad ja? Dts jõuab ligi, ja sa saad äräehmatama, ärka siis üles, et Kristus, Jumal su peale halastaks, kes kõikis paifus on ja kõik täidab.

7. Laul.

Trinos. Meie oleme pattu ja ülekohut Su ees teinud.

Mu elupäewad on ärakadunud kui selle unenägu, kes ülesärkab, seepärast nutan ma kui Hiskias oma woodi peal, et mu elu aastad pittendud saaksid; aga misjugune Jesaias tuleb sind awitama, oh hing, kui mitte kõikide Jumal Ise.

Ma langen maha Sinu ette, ja toon Sulle, filmapiaratega omad sõnad: Ma olen pattu teinud enam kui patune naene, ja mu ülekohus on suurem, kui kellegi teise inimese ülekohus maa peal; aga halasta oma looma peale, oh Issand, ja kutsu mind jälle tagasi.

Ma olen Su nagu eneses ärarikkunud, ja Su käsu üle astunud; kõik iludus mu sees on pinedaks saanud ja lamp mu himude läbi, oh Lunastaja, ärakustunud; aga halasta mu peale, ja anna mulle jälle, kuidas Dawet laulab, rõõmustust.

Pööra ümber, paranda meelt, tunnista omad salajad patud üles, ütle kõigeteadjale Jumalale: Sa tunned mu südame salajad asjad, oh ainus Lunastaja, aga ole Ise mulle armuline, nagu Dawet laulab, oma suure helduse pärast.

Wagale Mariale.

Sa hüüdsid kõigepuhtama Jumala Oma poole, ja waigistasid taltfimata himude tormi, mis emme kangeste su peale tungisid, ja saatsid waenlase häbisse, kes sulle taksitused walmistas; aga saada nüüd ka mulle, oma sulasele, abi mu kurbtuses.

Keda sa, wago ema, armastasid, Kelle järele sa igatsesid, Kelle pärast sa oma ihu kurnasid, seda Kristust palu nüüd Tema sulaste eest, et Ta meie kõikide wastu armuline oleks ja rahuliku elu neile annaks, kes Teda auustawad.

Kuu olgu Isale . . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Ainus, lahkumata, üheloomuline Kolmainus, ja ainus Olemine, Walgused ja Walgus, kolm Püha ja üksainus Püha, — nõnda kiidetakse Kolmainust Jumalat. Laula ja kiida ka sina, oh hing, Glu ja Glusid, seda kõikide Jumalat.

Rüüd ja ikka . . . . . Laul Jumalasünnitajale.

Meie laulame Sind kiites, meie auustame Sind, meie kummardame Su ette, oh Jumalasünnitaja, sest Sina oled Ühe sest lahkumata Kolmainust Jumalast, Kristuse Jumala ilmale toonud, ja oled meile, kes maa peal elame, taewa kojad lahti teinud.

8. Laul.

Trmos. Keda taewa sõjawäed auustavad . . . . .

Ma walan oma filmapifaraid, oh Lunastaja, kui salwi alabastri riistast pea peale, ja hüüan Su poole kui patune naene, kes armu otsis, ja toon Sulle palwid ja palun enesele pattude andeks andmist.

Oh kül keegi nii palju pattu Su ees ei ole teinud, kui mina, aga, oh helde Lunastaja, wõta ka mind wastu, kes ma kartusega meelt parandan ja armastusega Su poole hüüan: Sinu wastu üfsipäinis olen ma pattu teinud, halasta mu peale, oh Armuline.

Halasta, oh Lunastaja, oma kätetöö peale, ja otfi kui karjane mind ärakadunud üles, juhata mind äraeksinud, kisu mind wälja hundi suust, tee mind oma karja lambaks.

Kui Sina, oh Helde, kui Kohtumõistja, saad istuma ja oma kartuse wäärt auu, oh Lunastaja, wõtad awaldada, oh mis hirm siis tuleb kõikide peale, kui ahi saab põlema, ja kõik täis kartust Sinu auusa kohtujärje ees seisma peawad.

W a g a l e M a r i a l e.

Loojaminemata Walguse Ema on sind walgustanud ja himude pimedusest ärapeastnud, seepärast walgusta, oh Maria, kes ja Waimu armu oled saanud, ka kõiki neid, kes usuga sind kiitwad.

Tõeste ühte uut imet nägi, oh ema, see Jumalas õnnis Sossimas ja ehmatas ära; sest ta nägi inglit ihu sees ja oli täis ehmatust ning kiitis Kristust igaweste.

Auu olgu Isa . . . . . Laul Kolmainule Jumalale.

Oh algmata Isa, kaasalgmata Poeg, hea Trööstja, tõe Waim; Jumala Sõna Sünnitaja, algmata Isa Sõna, elaw ja looja Waim, Kolmainus Jumal, heida armu meie peale.

Nüüd ja ikka . . . . . Laul Jumalasünnitajale.

Otsegu punasest purpurist, oh kõigepuhtam, sai see waimulik purpuri riie, Emmanueli liha, Sinu ihus koutud; seepärast auustame meie Sind, kui tõsist Jumalasünnitajat.

9. Laul.

Trmos. Seenneta sündimine on äramõistmata. . .

Ole armuline, lunasta mind, oh Taweti Poeg, heida armu minu peale, kes Sa kurjast waimust waawatuid ainu sõna läbi terweks tegid, ütles ka minule oma armulise healega nagu Sa rööwile ütlesid: „Tõesti, Mina ütlen sulle, ja pead Minuga paradüüsis olema, kui Ma oma auu sees tulen.“

Üks rööwel teotas Sind, üks rööwel tunnistas Sind Jumalaks; sest mõlemad nad rippusid ühes risti külges. Aga, oh rohkest helde, nii kui usklikule rööwile, kes Sind Jumalaks tunnistas, nõnda tee ka mulle lahti, Oma auusa kuningriigi üks.

Kõik loodus ehmatas ära, kui ta nägi, et Sind risti peale poodi; mäed ja kaljud lõhkesid hirmu pärast, ja maa wärises ning põrgu haud jäi ilma omast wäest, ja walgus läks pimedaks kess päewa ajal, kui ta Sind, oh Teesus, nägi lihaliikult risti külge naelatud olewat.

Ära nõua minu käest õiget meeleparandamise wilja; sest minu rammu on minust lõppenud; anna mulle ikka ühte rõhutatud südant ja waimu waesust, et ma neid kui magusat ohwrit Sulle wõiksin tuua, oh ainus Lumastaja.

Oh minu Rohutumõistja, kes Sa mind tunned! Kui Sa jälle oma Ingliselega tuled kõige maailma üle kohut mõistma, siis waata oma armulise filmaga mu peale ja halasta ning heida armu minu peale, oh Teesus, kes ma enam kui kõik inimese sugu pattu olen teinud.

W a g a l e M a r i a l e.

Oma imelise elu läbi oled ja Inglise wäehulgad ja inimeste kogudused imestlema pannud, sest ja elasid ilmihuta Waimude elu, ja läksid üle looduse, seepärast läksid ja ka, oh Maria, kui ilmihuta Waim jalgsest üle Jordani jõe.

Palu armu Loojalt neile, kes sind kiitwad, oh waga ema, et nad hädadest ja kurbdusest saaksid ärapeastetud, mis igalt poolt neid ähwardawad, et meie kiusatustest ärapeastetud, wõikfime lõpmata Issandat kiita, kes sind on auusaks teinud.

P ü h a A n d r e a s e l e.

Oh auustud Andreas, sa wäga õnnis isa, Kreta saare karjane! ära jäta mitte maha Kristust, meie Sumalat, meie eest palumast, kes sind kiites laulame, et meie, kes usuga su mälestust auustame, wihast ja kurbdusest, hukatusest ja armamata eksitustest ärapeastetud saaksime.

Auu olgu Issale . . . . . Paul Kolmainule Sumalale.

Auustagem Issa, ülendagem Poega, kummardagem usuga Sumaliku Waimu, seda lahkmata Kolmainust ja Olemise poolest ühtainust Sumalat, kui Walgust ja Walgusid, Glu ja Glusid, kes kõik maailma otsad elustab ja walgustab.

Rüüd ja ikka . . . . . Paul Sumaläsünnitajale.

Hoia oma linna, oh puhas Sumaläsünnitaja; sest Sinu kaitsmise all walitseb ta usu waimus, ja saab Sinult kinnitud; Sinu abil wõidab ta kõik kiusatused ära, saab wõimust üle waenlaste, ja peab neid oma walitsuse all.

**Meie püha isa Andrease,
Kreta saare Ülemapiiskopi elulouust ja tema
Suurest Kanonist.**

Püha Andreas sündis Damaskuse linnas seitsmendama aastaja lestaastatel. Seitsme aastani oli tema tumm, siis peasis ta keel lahti, pärast seda kui ta Jumala armust sai osa võtnud. Sest ajast saadik hakkas noor poisike suure hoolega õppima ja iseäranis armastas tema Jumala Sõna lugeda. Kui Andreas neljateistkümne aastaseks sai, viisid vanemad teda Jerusalemma linna; siin asus ta püha Sawwa kloostriisse ja sai varsti kuulsaaks oma kasina ja waga elu poolest; püha patriarch Sohronius wõttis teda kiriku teenrite hulka. Sell ajal sündis see suur õnnetus, et Jerusalemmi Musulmanide kätte langes; aga Andreas jäi siiski Jerusalemma elama.

669 a. sai Konstantinopoli linna kuues kõigemaapealne Sünod kokkufutsutud monohwelitide pärast, kes õpetasid, et Jeesusel Kristusel pidada üksainus tahtmine olema; see õpetus ei käi Ewangeliumi õpetusega ühte; sest Ewangeliium õpetab, et Jeesand Jeesus Kristus tõsine Jumal ja ühes ka tõsine inimene on. Andreas sai Jerusalemmast ühes kahe teise patriarhi saadikuga Konstantinopoli linna Sünodi peale saadetud, ja ta wõitles seal wägewaste waleõpetuse vastu. Kui Andreas Sünodi peal tehtud otjusega jälle Jerusalemma tagasi oli tulnud, elas ta endist wiisi waga elu ja õppis Püha Kirja ja püha isade kirjasi tundma. Mõne aja pärast kutsuti teda Konstantinopoli linna ja patriarch pühitstes teda Sohwia kiriku diakoniks, ja ta sai waeste laste toitja ametisse seatud.

Keisri Justiniani II ajal sai Andreas Kreta saare Ülemaks piiskopiks nimetud; ta kuulutas suure hoolega oma waimuliku karjale Jumala Sõna, walitses tema üle targaste ja kaitstes teda oma palwetega. Tänuksitud Kreta saare rahwas jutustawad, et tema palwe järele Saratsiinlased, kes saare peale kippunud, sealt ära on põgenenud. Üks kord, kui Ülempiiskop Andreas Roguduse asjade toimetamise pärast Konstantinopolis oli käinud ja sealt oli tagasi tulemas, nägi tema oma surmatundi ette ja ütles oma kaasreisijatele, et ta „enam Kreta saart näha ei saa.“ Ja tõeste, kui

laew Mitilene saare juure oli jõudnud, jäi ta haigeks ja andis rahulikult oma hinge Jumalale, 317 aast. p. Kristuse süünd. Tema mälestust peetakse 4. Augusti kuu päewal.

Püha Andreas Kreta saare Ülempiiskop on mitu waimulikku raamatut kirjutanud: õpetlikud kõned, kanonid ja stihirad (kiriku laulud). Aga kõige enam tutaw on tema Suur Kanon, mida ka patukahetsemise kanoniks nimetakse. Tema on suurem kui kõik teised Jumalateenistuse kanonid; sest temas on kokkuseatud 250 tropari ühes irmosidega, aga teistes kanonides on ligikaudu 30 tropari. „Suure“ nime väärt on see kanon ka oma mõtete kõrguse ja kauni ja wägewalt mõuwa kõne moodi poolest. Patukahetsemise kanoniks kutsutakse teda seepärast, et ta otsast otsani patu kahetsemise meele härdust täis on, tema on nutu laul patuse inimese wiletsa waimu seisuse üle, kes paha tegudega oma hinge ilu on ära kautanud, ja kes maapealsid asju enam armastab kui igawest õnjust. Suures alanduses palub püha Andreas Issandat, et tema meie patud andeks annaks ja üksnes oma armu pärast meid lunastaks, tema toob meie filmade ette mitmed eesmärgid Wana ja Uue Seaduse raamatutest, esiwanemast Adamast kuni Jeesuse Kristuse taewaminemiseni, ja näitab meile, otse kui peeglis meie waimulikku seisust; ta maenitseb iga hinge õiglaste elu järele elada ja õelate tegudest taganeda, ja ikka Jumala poole tõtata patukahetsewa meelega, filmapiisaratega ja patutunnistusega. See kanon on ühe kiriku raamatu sõnade järele nii suur ja lai ja kauni kõnewiisiline, et ta ka kõigetuiwema südame wõib pehmeks teha ja teda heategude tegemisele ergutada, kui ta aga südameliku kahetsemisega ja tähelepanemisega lauldud saab.

Suurt kanoni lauldakse ja loetakse tükk haawal Suure Paastu esimese nädali Esmaspäewal, Teisipäewal, Kolmnädalal ja Neljapäewal pärast õhtu-Jumalateenistuse ajal; aga S. Paastu wiendama nädali Neljapäewal homituse Jumalateenistuse ajal saab ta otsast otsani loetud. Ühes selle kanoni troparidega loetakse ka troparid Waga Maria, Egiptuse naese auuts, iga kanoni laulus üks tropari. Suure kanoni ning ka jutustamise waga Maria elust, mis patriarh Sohronius oli kirjutanud, wiis püha Andreas Konstantinopooli linna, ja siis juba hakati neid kirju S. Paastu Jumalateenistuses pruutima. Ja nõnda on siis enam kui tuhande aasta jooksul Dige usu ristiiuimesed omad palwelikud õhkamised selle kanoni sõnadega taewa poole jaatnud.

Suure kanoni irmosid.

Kreeka Vigeesu Koguduse wana laulu miifi järele.

1. laul.

Üts a - bi = mees ja taits = ja il = mus mul = le

Lu - nas = ta - jaks See on mi - nu Ju - mal, ja ma

ta - han Te da auus - ta da, See on mu i - ja Ju -

mal, ja ma ta - han Te - da för - gets tös = ta; sejt

Esilaul.

Ta on wä - ga auu - faks jaa = nud. Ha - las = ta mu

pea=le, oh Ju-mal, ha-las=ta mu pe=a=le.

Mu olgu Isale, ja Pojale ja Pü=ha Wai=mu=le.

Müüd ja ik=ka ja i=ga=wes=te U=men.

Wagale Mariale.

Oh wa-ga e=ma Ma=ri=a pa=lu mei=e eest Ju=ma=lat.

Wagale Andreasele.

Oh wa-ga i=sa And=re=as, pa=lu mei=e eest.

Sumalafünnitajale.

Musical notation for the first system of 'Sumalafünnitajale'. It consists of a treble and bass staff. The lyrics are: *Zu = ma = lat. Oh kõige püham Zuma = la =*

2. laul.

Musical notation for the second system of 'Sumalafünnitajale'. It consists of a treble and bass staff. The lyrics are: *sün = ni = ta = ja peas = ta meid. Kuu = le taewas, ma*

Musical notation for the third system of 'Sumalafünnitajale'. It consists of a treble and bass staff. The lyrics are: *fuu = lu tan ja lau = lan Kris = = tu = fest, fes*

2. laul.

Reljaspäeval.

Musical notation for the fourth system of 'Sumalafünnitajale'. It consists of a treble and bass staff. The lyrics are: *Reit = sift li = has = se tu = li. Waat = fe,*

Musical notation for the fifth system of 'Sumalafünnitajale'. It consists of a treble and bass staff. The lyrics are: *maat = fe, Wi = na o = = = len see sam = ma*

Du = mal, kes en-nemuis-te för-bes o = ma rah-wa =

le man-nat ma = ha jaa = tis, ja wet

kal = just wäl = ja wa = las, üks = nes o = ma

3. laul.

käe ja wäe lä = bi. Kün = ni = ta, oh

Kris = tus, mi = nu möt = ted Su käs = fu = de

3. laul. Teispäeval,

lii = ku = ma = ta kal = ju pea = le. Kin = ni = ta, oh

Reiknädalal ja Reijaspäeval.

Is = sand, mu wan = ku = wat sü = dant Su käs = ku = de

kal = ju pea = le, sest Si = na üf = si o = led

4. laul.

Pü = ha ja Is = sand. Si = nu tu = le = mi =

sest, oh Is = sand, sai Proh = wet kuul = da ja

eh-ma-tas, et Sa' Neit-sift ta-had siin-di-

da ja i-ni-mes-te-le il-muda, ja ta üt-

les: Ma kuul-sin kõ-net Si-nust ja

eh-ma-ta-sin ä-ra; au-ol-gu Si-nu

5. laul.

wä-e-le, oh Is-sand. Ho-mi-fu ma-ra

wal-wan ma, oh I-ni-me-se = armasta = ja, ja

pa = = lun: wal-gus-ta mind ja ju-ha-ta mind Su

käs-fu-be tee-ra-ja pea-le, ja õ-pe-ta

mind, oh Lu = = nas-ta-ja, Su tahtmist täit = ma.

6. laul.

Kõi-geist o-mast jü-da = mest hüid-sin ma pör-gu

jü = ga = wu = sest hel = de Su = ma = la poo = le, ja Ta

wõt = tis mind kuul = da, ja peäs = tis mu e = lu

7. laul.

hu = ka = tu = sest. Mei = e o = le = me pa = tu ja

ü = le = ko = hut Su ees tei = nud, õe = las = te

e = la = nud, ei o = = le hoid = nud, e = ga täit = nud

je = da, mis Sa meid o = led käft = nud, a = ga ä = ra

jä = ta meid mit = te hoo = pis ma = ha, Sa mei = e

S. laul.

wa = ne = ma = te Su = mal. Ke = da tae = wa

fõ = a = wä = ed, auus = ta = wad, ja kel = le ees

wä = ri = se = wad, ke = ru = bid ja Se = = ra =

wid, Sel = = = lest laul-ge kõik hin = ged ja loo-

mad, kiit = ke ja lõst = ke Te-da kõr = geks i = ga-wes-

9. laul.

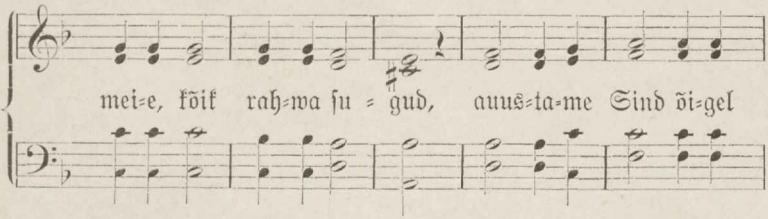
te. Seem = ne-ta sün = di = mi = ne on ä = ra-

mõist = ma-ta me-he-tund = ma-ta & = ma i-hu wi-

li on wa = ba hu-ka-tu = sest; sest Du = ma = la-

sün = di - mi - ne uu - en - dab loo = must; see - pä - rast

mei - e, kõik rah - wa su = gud, auus - ta - me Sind õi - gel

wii = = fil kui Ju - ma - la Pruu - ti ja E = = ma.

Parandus.

Lehek. 44, rida 3: trükitud: Augusti kuu, loe: Juuli kuu.

10. -
1101/1290

